

[Energiministeren]

at vi kan løse problemerne i det tidsperspektiv, der er tale om. Men det indebærer altså også, at D.O.N.G. bl. a. af den grund ikke har nogen interesse i at lave mere end det, sagens teknisk rigtige løsning tilsiger.

Til hr. Waldorff vil jeg sige, at spørgsmålet om dispensation for tilslutningspligt i henhold til § 2, stk. 3, er noget, der udtrykkelig efter lovens tekst drejer sig om, hvor transport gennem rørledningen efter ministerens skøn må anses for uøkonomisk eller uhensigtsmæssig. Det er altså ikke spørgsmålet om, hvad Chevron eller Texaco måtte mene, men ministerens skøn, der er grundlaget for vurderingen. Det er en vurdering, der vil være ens i princippet for de nuværende rettighedshavere og for nye, der kommer til. Det drejer sig, sådan som der også står i bemærkningerne til denne paragraf i lovforslaget, om en nok så meget teknisk præget vurdering af, om stikledninger eller andre ting, der kan være nødvendige, er hensigtsmæssige at lave, eller om en anden ilandføringsmetode i den konkrete situation kan være rimelig. Det er altså noget, der vil være ens for alle med hensyn til måden, det bliver administreret på.

Hr. Waldorff spurgte vedrørende § 2, stk. 4, hvorfor der skulle kunne være voldgift om det. Det, der kan være tale om af nærmere vilkår for tilslutning i forholdet mellem brugerne og den, der driver rørledningen, vil være vilkår, som er udpræget omfattet af, hvad der normalt dækkes af forretningsmæssige aftaler. Det er dér forudsat, at enkelthederne skal aftales på et forretningsmæssigt grundlag mellem D.O.N.G. og dem, der er kunder i forbindelse med rørledningen. Da det er en forretningsmæssig sag, er der paralleliseret til f. eks. spørgsmålet om prisen på olien, som vi også i forhandlingsresultatet har accepteret bliver dækket af voldgift.

Jeg tror, det var de bemærkninger, de forskellige indlæg nødvendiggør.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1-5

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslaget

vedtoges med 131 stemmer mod 15.

§ 6, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Anden behandling af:

Forslag til lov om anvendelse af Danmarks undergrund.

(Lovforslag nr. L 187. Fremsat 17/3 81. Første behandling 26/3 81. Betænkning 21/5 81).

Der var stillet 21 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Hans Hækkerup (S):

Jeg vil gerne gøre nogle lidt mere principielle bemærkninger vedrørende et af de ændringsforslag, socialistisk folkeparti har stillet.

Ændringsforslaget vedrører meddelelse af tilladelser til efterforskning og indvinding. I lovforslaget er det bestemt, at sådanne tilladelser skal forelægges for udvalget, mens SF mener, at sådanne tilladelser kun skal kunne meddeles med tilslutning fra folketingets energipolitiske udvalg. . . .

Første næstformand (Enggaard):

Jeg må på ny bede om ro i salen.

Hans Hækkerup (S):

[Hans Hækkerup]

... Vi mener i socialdemokratiet, at SFs ændringsforslag vil betyde en uheldig udvikling i retning af at indføre administrerende udvalg og at mindske ministrenes administrative ansvar. Lovforslagets formulering om forelæggelse svarer da også til de formuleringer, der er anvendt i næsten al anden lovgivning, når bortses fra en enkelt undtagelse, og det drejer sig om en helt særlig regel, nemlig tilladelser til elproduktion med kernebrændsel.

Det fremsatte lovforslag giver efter vores mening tilstrækkelige garantier for, at der kan ske en parlamentarisk afklaring, før tilladelse meddeles, og vi må derfor på det bestemteste afvise ændringsforslaget.

Arne Christiansen (V):

Jeg synes, der er grund til at takke energiministeren for de besvarelser, der er givet på energipolitisk udvalg mange spørgsmål. Konsekvensen af dette omfattende lovforslag er efter min opfattelse godt belyst. Hertil må føjes, at der er nuancer, som venstre kunne have ønsket anderledes – ikke når det gælder substansen i lovforslaget, men det er ingen hemmelighed, at § 27 om tilsynsmyndighedens adgangsrret har givet anledning til nogen betænkelighed. Det ligger mig derfor på sinde at fastholde ministeren på de uddybende kommentarer, han har fremsat, og som er optrykt i betænkningen til dette lovforslag. Venstre havde gerne set, at det var tilføjet, at adgangen kun gjaldt virksomheden, hvor produktion eller efterforskning foregår, men vi måtte realistisk erkende, at det var der ikke flertal for. Derfor må ministerens kommentar understreges så meget desto stærkere. Jeg ser i øvrigt frem til redegørelsen, som er bebudet i betænkningen, før de første efterforskningsbevillinger gives.

Jeg vil også gerne understrege, at jeg opfatter den forpligtelse, ministeren har til at fremlægge forskellige sager langs ad vejen i energipolitisk udvalg, som et middel til en parlamentarisk afklaring og ikke som et middel til at fraskrive sig noget ansvar, idet ansvaret ene og alene må være ministerens, ikke noget tilløb til en sammenblanding af den lovgivende og den udøvende magt.

Med hensyn til den fremtidige beskatning, som også er kommenteret i betænkningen, vil

jeg forbeholde mig mine bemærkninger, til vi kender de konkrete lovforslag.

Jeg skal med disse ord anbefale de af ministeren stillede ændringsforslag. Samtidig skal jeg sige, at vi stemmer imod de ændringsforslag, der er stillet af fremskridtspartiet.

Annelise Gotfredsen (KF):

Som vi gav udtryk for ved første behandling, er Danmarks erfaring omkring olieudvinding endnu ringe. Udvalgsarbejdet har i vidt omfang givet klarhed over nogle af de dunkle punkter, men jeg vil da mene, at der stadig væk er en vis usikkerhed over for problemerne, som må afklares, efterhånden som der skal tages stilling til dem.

Jeg skal ikke igen komme ind på en generel kritik af de mange bemyndigelser – man kender jo vores indstilling til disse – hvis restriktive indhold det nu bliver ministerens ansvar at administrere på den for Danmark mest fordelagtige måde, og ved fordelagtig mener jeg også, at privat dansk initiativ ikke skræmmes bort.

Jeg mener ikke, at det ville være rimeligt at tillægge udvalget større kontrol med administrationen af denne lov, end der foreligger nu efter ændringsforslag nr. 5. Ansvaret er ministerens, og vi finder det rigtigt, som det fremgår af betænkningen, at der i forbindelse med første indkaldelse af ansøgninger bliver givet folketinget en redegørelse. Det følger naturligvis heraf, at vi ikke kan stemme for SFs ændringsforslag nr. 4 og 10.

Lovforslaget er en opfølgning af aftalen med Dansk Undergrunds Consortium, og det rummer de for denne aftale nødvendige undtagelsesbestemmelser. Vi finder det væsentligt og glædeligt, at konflikten mellem DUC og regeringen blev løst på fredelig vis, og vi vil derfor stemme for lovforslaget, som er en forudsætning for denne aftale. Derfor kan vi naturligvis ikke stemme for fremskridtspartiets ændringsforslag, der i realiteten ville betyde en total ophævelse af lovforslaget.

Vi har noteret os ministerens uddybning af § 27, stk. 1, som er optrykt i betænkningen, og er naturligvis tilfredse med denne blødgøring af lovforslagets formulering. Jeg kan ikke sige, at jeg er ganske tryk, men man må naturligvis håbe, at de situationer, denne paragraf i sin yderste konsekvens er møntet på,

[Annelise Gottfredsen]

aldrig vil opstå. Skulle det ske, så formoder jeg, at man vil formå at administrere denne bemyndigelse på en måde, der er til mindst muligt besvær for den tilstedeværende ekspertise.

Der har været bred opbakning bag ønsket om en frivillig aftale. Tilslutningen til denne lovgivning beror netop på dette forhold, og vi formoder derfor, at ministeren vil forstå at administrere denne lovgivning i overensstemmelse med dette faktum.

Maisted (FP):

Det er ynkeligt at høre venstre og konservative støtte et sådant lovforslag med den begrundelse, at der er tale om en frivillig aftale. Sandheden er en helt anden, nemlig at regeringen har stillet A. P. Møller over for det ultimatum, at hvis de ikke gik med til den aftale, der forelå, så ville regeringen beskatte dem fra vid og sans. Derfor er det logisk, at A. P. Møller har sagt: vi bliver nødt til at acceptere denne aftale; samtidig er vi sikret, at der kommer generelle skatteregler på dette område, som altså kommer til at omfatte flere end A. P. Møller. Det er sandheden om denne såkaldt frivillige aftale.

Det vigtigste indslag, der burde have været i dette lovforslag, eksisterer ikke endnu, netop skattereglerne. Tværtimod ved vi, at ministeren – det kan selvfølgelig ikke undre nogen – vil styrke et statselskab og vil bruge forlods af de midler, der er i overskud fra Nordsøolien, til at opbygge dette statselskab. Dernæst kommer en gang til efteråret en skattelovgivning, hvorefter man kan tilgodese befolkningen med det, der måtte blive tilbage. Det er rendyrket socialisme, og selvfølgelig kan fremskridtspartiet ikke medvirke til noget sådant.

Vi har stillet en række ændringsforslag. Jeg er selvfølgelig ikke så naiv, efter at have læst betænkningens bidraget, at jeg tror, de bliver vedtaget, men jeg er dog glad for, at fru Annelise Gottfredsen har observeret, at hvis de blev vedtaget, så var det det samme som, at dette lovforslag blev sat ud af kraft.

Vi vil støtte SFs ændringsforslag, som netop prøver på at give nogen bemyndigelse til folketinget, når der skal tages beslutning om, hvem der skal have de nye koncessioner. Det er, fordi vi overhovedet ikke har tillid til energiministeren.

Vi vil gerne have § 6 til helt at udgå, fordi her har man indbygget en tys-tys-regel, sådan at befolkningen overhovedet ikke må få at vide, hvad der skal foregå på dette område. Der er tavshedspligt for de folketingsmedlemmer, der sidder i energipolitisk udvalg. Man har altså ikke engang ret til at oplyse befolkningen om, hvad deres midler bliver anvendt til, hvad den smule overskud, som D.O.N.G. ikke har brugt, skal gå til. Det er simpelt hen så groft, at det er ufatteligt, at man kan samle et folketingsflertal for en sådan paragraf.

Vi håber selvfølgelig, at der er flere end fremskridtspartiet, der vil stemme for vores stillede ændringsforslag, men som sagt støtter vi det ene ændringsforslag af SF og går imod de andre ændringsforslag, der går ud på at styrke det statslige element i denne lovgivning.

Kålnæs (SF):

Det lovforslag, vi har til behandling her, forslag til en ny undergrundslov, er et af de væsentligste lovforslag, vi har haft til behandling i denne folketingssamling. Det drejer sig om at sikre udnyttelsen af den danske undergrunds ressourcer, både de energimæssige og vores ressourcer af andre råstoffer. Det er helt afgørende, at vi får en ny lov, der drejer sig om udnyttelsen af undergrundens ressourcer, for den lov, vi har, er fra 1950 og er totalt forældet.

Det lovforslag, der ligger her, er en meget vid rammelov. Det betyder, at der bliver givet en masse beføjelser til ministeren. Der kan efter det lovforslag, der ligger her, blive givet nogle vældig gode bevillinger, som vi fuldt ud kan tilslutte os i deres indhold. Men der kan også gives nogle bevillinger, som meget minder om den bevilling, A. P. Møller har i dag. Der er altså virkelig et meget bredt spillerum efter det lovforslag, der ligger her.

Derfor er det afgørende med den parlamentariske kontrol. Det er meget store energiresourcer, det drejer sig om, og derfor er folketingets kontrol med, hvad der sker, helt afgørende. Der er selvfølgelig den risiko – og det er måske endda sandsynligt – at A. P. Møller har sat sig på eller når at sætte sig på de fleste af vores ressourcer af olie og gas, men vi kan altså ikke udelukke, at der bliver en del, som skal eftersøges efter reglerne i

[Kalmæs]

denne lovgivning, og derfor må vi stadig væk betragte dette lovforslag som meget vigtigt.

Da vi havde første behandling af dette lovforslag, blev der talt meget om den store rækkevidde af lovforslaget og de utallige bemyndigelser, der blev givet til energiministeren i det. Det er faktisk sådan, at alle partier her i folketinget talte om disse – undtagen VS. Jeg ved ikke, om det var en forglemmelse, eller om man mener, at det er i orden. Men alle andre talte om, at det egentlig var lidt utrygt med de meget store bemyndigelser, og alle partierne burde derfor egentlig være indstillet på at gøre noget ved det.

Vi har stillet et par ændringsforslag, som netop skulle gøre noget ved det, som skulle bringe en del af kontrollen tilbage til folketinget. Det drejer sig om vores ændringsforslag nr. 4 og nr. 10. Det sidste drejer sig om den situation, der er, når vi skal til at udbyde arealer, hvor firmaer kan søge om tilladelse til at lede efter olie og gas og udvinde olie og gas af den danske undergrund. Vi foreslår, at det skal ske efter en folketingsbeslutning, netop fordi det er en meget væsentlig sag, langt vigtigere end mange af de lovforslag og folketingsbeslutninger, vi i øvrigt beskæftiger os med her i tinget. At det er vigtigt, hvordan sådanne bevillinger bliver udformet, kan vi jo se af det besvær, vi har med at få ændret den bevilling, der er givet til A. P. Møller. Det har været meget svært at få den ændret, og vi har altså ikke kunnet komme igennem med det gennem lovforslag.

Lovforslaget taler om, at før man foretager en sådan udbyden af arealer til efterforskning, skal det forelægges det energipolitiske udvalg. Jeg må sige, at jeg giver ikke meget for den formulering i lovforslaget, efter at jeg nu har deltaget i undergrundsudvalget, hvor vi har »behandlet« aftalen med A. P. Møller. »Behandlet« skal nok sættes i gåseøjne, for i den sidste ende har det været en farce. Det har været helt tilfældigt, om udvalgsmedlemmerne har fået indkaldelse til møde og papir til møderne eller ej. På den baggrund må jeg sige, at en formulering, der blot taler om, at det skal forelægges, mener jeg er fuldstændig uacceptabel. Jeg gad vide, om der er nogen som helst her i salen, der tør påstå, at den behandling, som aftalen med A. P. Møller har fået i undergrundsudvalget, har været fuldt tilfredsstillende. Jeg tror ikke engang, energiministeren tør påstå det.

Ved at kræve en folketingsbeslutning vil der være mulighed for, at der vil være tid til en behandling, og at man kan få en grundig behandling. Alle burde egentlig kunne gå ind for det.

Jeg vil gerne citere fra førstebehandlingen fra det, som hr. Arne Christiansen sagde. Det findes sp. 8783 i folketingets forhandlinger 1980-81:

»Det vil, som ministeren præciserer, blive en rammelov, dvs. en lov, hvis administration og effekt i vid udstrækning vil være afhængig af ministerens udnyttelse af de utallige – jeg har endnu ikke formået at få det nøjagtige tal frem – bemyndigelser, som lovforslaget indeholder.«

Videre siger hr. Arne Christiansen i sp. 8784:

»Det tror jeg vi bliver nødt til at se nærmere på under udvalgsarbejdet.«

Jeg vil da gerne spørge hr. Arne Christiansen, hvad man har gjort ved det fra venstres side. Hvis det ikke var rent mundsvejr, burde man så ikke gå ind i det, eventuelt i en udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling, eller støtte nogle af de ændringsforslag, som SF har stillet?

Jeg vil også gerne citere et lille stykke fra fru Annelise Gotfredsens tale ved førstebehandlingen. Det står sp. 8785. Der blev sagt:

»Generelt vil jeg om lovforslaget sige, at vi vel næppe på noget andet område har en lovgivning med så mange bemyndigelser – og bemyndigelser, der giver en minister så stor magt. Jeg må beklage den omsiggribende tendens, og det er jo ikke mindst uheldigt på dette område.«

Åbenbart accepterer man alligevel fra venstres og konservatives side fuldt ud, hvad der ligger i lovforslaget. Så det, der blev sagt ved første behandling, var åbenbart kun ren snak.

Vores ændringsforslag nr. 4 udspringer af, at vi mener, man burde kræve en tilslutning fra det energipolitiske udvalg i stedet for at forelægge sagen, når det drejer sig om tildeling af den enkelte bevilling. Noget sådant er ikke særlig hensigtsmæssigt at behandle i folketingssalen, men vi synes, det måtte være rimeligt, at man i det mindste forlanger en tilslutning fra udvalget.

Jeg vil gerne sige i den forbindelse, at vi er tilfredse med, at der er kommet en bemærkning ind i betænkningen om, at man

[Kahnæs]

skal have en redegørelse ved det første tilfælde, hvor man skal udbyde nye bevillinger. Vi synes ikke, det er tilstrækkeligt, men vi synes, det er et fremskridt, og vi er glade for, at det er kommet ind.

Ud over det har SF stillet nogle andre ændringsforslag. Det drejer sig om ændringsforslag nr. 7, som siger, at staten skal have ret til at deltage i efterforskning og indvinding. Vi synes, det er rimeligt. Når det i lovforslaget bliver slået fast, at det faktisk er staten, der ejer de ressourcer, der er i undergrunden, må det vel være rimeligt, at man også har ret til at gå ind i efterforskning om udvinding. Der står ikke i vores ændringsforslag noget med, med hvor stor en andel man skal gå ind, eller at man skal gå ind, men bare at man skal have ret til det. Det må vel være det mindste.

Vort ændringsforslag nr. 8 fastslår, at der skal fastsættes en arealafgift og en produktionsafgift. Det svarer til den ordning, der er i den norske lovgivning, og forekommer også rimeligt, synes jeg nok.

Endelig har vi stillet ændringsforslag nr. 20 fra SF. Det sigter på at gennemføre en ligestilling mellem de fremtidige og de nuværende bevillingshavere, sådan som vi også diskuterede det i forbindelse med det foregående lovforslag. Vi synes, det er helt uacceptabelt, at man laver forskellige lovregler for bevillingshaverne. Vi ved, at der i en del af de lovforslag, vi vedtager her i folketinget, står, at de ikke gælder for Færøerne og Grønland, men kun i det egentlige danske område. Vi ved også, at der er en del lovforslag af dem, der bliver vedtaget, der ikke gælder for København og Frederiksberg. Nu er vi altså ved at indlede en ny procedure her, hvor vi også får en række lovforslag, som ikke gælder for A. P. Møller. Jeg synes nok, det er en meget kedelig tendens, vi udvikler her, men sådan er det åbenbart, når en enkelt person eller et enkelt firma besidder tilstrækkelig stor magt. Så må folketinget indrette sine love efter dem. Jeg synes, det er fuldstændig uacceptabelt i noget, man kalder et folkestyre.

Vi må derfor stemme imod energiministerens ændringsforslag nr. 21, som netop cementerer den særbehandling af firmaet A. P. Møller.

Vi stemmer imod fremskridtspartiets mange ændringsforslag, hvoraf nogle vil ændre

lovforslaget meget grundlæggende. Vi kan derfor selvfølgelig ikke gå ind for dem, for jeg vil gerne sige, at bortset fra de ting, jeg har nævnt her, er der jo mange fornuftige ting i lovforslaget. Men det kunne blive endnu bedre ved at vedtage SFs ændringsforslag.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal gøre nogle enkelte bemærkninger til nogle af punkterne, men i øvrigt sige, at jeg synes, det er en god ting, at denne for landet så vigtige lovgivning gennemføres med et bredt flertal i folketinget. Sådan ser det i hvert fald ud i øjeblikket.

Det er klart, at der er tale om en ret vidtgående bemyndigelseslov, og det er derfor nødvendigt, at folketinget på forskellige leder følger, hvorledes bemyndigelserne udmøntes. Jeg synes også, at vi ved de ændringsforslag, der er blevet stillet, får en bedre mulighed for at følge dette arbejde, uden at der sker en sammenblanding af det administrative og parlamentariske ansvar.

Jeg synes, det er godt, at energiministeren har lovet, at der ved den første indkaldelse af ansøgninger vil blive givet folketinget en redegørelse. Det lægger vi megen vægt på, fordi vi synes, det er vigtigt, at der netop ved den første indkaldelse sker en bred og offentlig debat. Det kan være, at det også vil være ønskeligt senere, det kan vi ikke sige noget om, men i hvert fald er vi overbevist om, at det er ønskeligt ved den første indkaldelse. Ønsker man det på et senere tidspunkt, vil der naturligvis også være mulighed for det, dersom der er et flertal for, at sådanne redegørelser skal trækkes fra folketingets udvalg og ned i salen.

Der er stillet et par ændringsforslag til § 6, dels af energiministeren, dels af SF. Vi er tilfreds med den formulering – som vi altså også har tiltrådt i betænkningen – som energiministeren har fundet frem til, og også med de bemærkninger, der er givet til ændringsforslaget, idet vi her har sikret, at der ikke kan ske et statsligt engagement, f.eks. et efterforskningsengagement eller et indvindingsengagement, uden at folketinget parlamentarisk har afklaret situationen. Vi regner med, at det med ordene »parlamentarisk afklaring« er sikret, at sagen vil blive givet en rimelig tidsmæssig behandling – ikke sådan, at der ikke bliver tilstrækkelig tid til rådighed. I

[Lone Dybkjær]

forbindelse med arbejdet i undergrundsudvalget synes jeg nok, det havde været ønskeligt med mere tid til rådighed, selv om jeg ikke kan tiltræde de bemærkninger, SFs ordfører har gjort herom. Vi har i forbindelse med behandlingen af undergrundsloven gjort opmærksom på, at det var en lidt snær tidsplan, man havde lagt for det allersidste arbejde. På grund af bemærkningerne kan vi tiltræde energiministerens ændringsforslag, og derfor afviser vi det af hr. Kalnæs stillede ændringsforslag. Vi finder det ikke nødvendigt med de tilsagn, der er givet.

Vi vil gerne understrege, at vi ikke har taget stilling til de administrative og økonomiske konsekvenser, men jeg skal i øvrigt ikke gøre mere ud af det, idet vi jo tidligere har haft en debat i andre sammenhænge om udvidelser af energiministerens område.

Vi vil imidlertid godt i forbindelse hermed understrege det, der står i betænkningen om øget behov for visse kategorier af uddannet personale. I betænkningen står der ordet »eventuelt«. Jeg føler mig ganske overbevist om, at vi kommer til at kigge nøjere på dette spørgsmål, og føler mig ganske overbevist om, at det bliver nødvendigt, at vi sætter ind på nogle af de områder, hvis vi overhovedet vil have dansk arbejdskraft til at medvirke. For blot at tage et enkelt eksempel ud, tror jeg, det er helt nødvendigt, at vi sikrer en øget kapacitet af uddannede geologer, også fordi der er en del af dem, der i øjeblikket forsvinder til udlandet, bl.a. fordi olieselskaberne har øget anvendelse af geologer og også anvender danske geologer.

Jeg nævnte under førstebehandlingen spørgsmålet om et olienævn, hvor det radikale venstre stillede sig kritisk til lovforslaget. Vi sagde, at vi var klar over, at det var den norske ordning, der blev benyttet, og eftersom det gælder fremtidige tilladelser, har vi ikke gjort noget videre ud af denne sag. Jeg er ikke helt sikker på, at vi er nået frem til den lykkeligste løsning, men vi har på den anden side accepteret den på baggrund af erfaringerne fra Norge. Vi har accepteret den måde, dette bliver gennemført på, fordi vi har skævet til, hvad der er sket i Norge.

Jeg vil godt sige lidt om aftalen, som andre ordførere også har været inde på, selvfølgelig specielt SF, som på en elegant måde fremhævede de særrettigheder, A. P. Møller får. Vores møde i energiudvalget forleden

dag giver selvfølgelig yderligere anledning til denne understregning. Det er naturligvis uheldigt, at der fortsat vil være de forskelle mellem de fremtidige koncessionshavere og A. P. Møller, det er jeg enig med SF i. Men jeg synes – det er heri, forskellen ligger, selvfølgelig – at SF glemmer de historiske forudsætninger, nemlig at A. P. Møller havde fået hele eneretten, og at det faktisk var én, der var givet af os selv i forvejen. Det er jo det, der har givet baggrund for hele den diskussion, som jeg i øvrigt ikke skal rippe op i.

Aftalen er den bedst opnåelige, vi kunne få, føler jeg mig overbevist om. Jeg føler mig også overbevist om, at der kan opstå problemer i forbindelse med den aftale. Vi har allerede nogle områder inden for beskatningen, når det drejer sig om arealafgifter, hvor A. P. Møller f.eks. er undtaget, og vi kan muligvis også rende ind i problemer omkring indvindingstempoet. Vi kan håbe på, at det ikke sker. Jeg vil sige det her, fordi jeg synes, vi skal erkende, at der kan være de problemer, men det betyder ikke, at vi ikke fortsat har accepteret den indgåede aftale.

Jeg skal i øvrigt til slut takke ministeren og ministeriets embedsmænd for det arbejde, de har lagt i besvarelserne, og også for de meget grundige orienteringer, vi har fået om de norske forhold, og for det Marienborgmøde, der har været. Jeg tror, det er grunden til, at lovforslaget har kunnet komme igennem så hurtigt, som det trods alt er sket.

Waldorff (VS):

10 minutter er ikke meget til en lovgivning, som kan gå hen og blive altafgørende for vores energiforsyning de næste 50 år, så jeg vil bruge første runde til at beskæftige mig med hovedsagelig ét ændringsforslag, nemlig nr. 21, som indebærer, at A. P. Møller kan indklage og slæbe staten for en voldgiftsret, hvis man går hen og benytter de muligheder, der er i denne undergrundslov for at foretage en regulering, der er nødvendig ud fra de langsigtede energipolitiske hensyn. Det drejer sig om §§ 14 og 15.

Efter vores opfattelse er § 14 og § 15, stk. 2, som dels giver mulighed for at regulere indvindingstidspunktet, altså indvindingens start, dels giver mulighed for at fastsætte mængderne, det helt centrale i denne undergrundslov – ikke mindst når A. P. Møller

[Waldorff]

beholder så store områder, som de faktisk gør. Det er disse paragraffer, som i sidste ende vil være afgørende for, om det vil være muligt at sikre de danske energiressourcer ud over år 2012, når A. P. Møllers eneretsbevilning udløber. Det er de helt centrale paragraffer, og det er reelt de eneste, som giver os en garanti for, at vi har nogle reserver, der strækker de 30-40 år ind i det næste årtusinde, hvor vi har brug for dem.

Vores vurdering er, at med den udvinding, der er sket af disse paragraffer, hvor A. P. Møller ud fra økonomiske hensyn til sig selv kan slæbe staten for en voldgiftsret, med den indrømmelse er der en åbenlys risiko for, at DUC kan blokere for de langsigtede energiinteresser og kan sikre sig selv retten til stort set at suge den danske undergrund tom for ressourcer. Det er den værst tænkelige situation, det er indrømmet, men den er der åbnet op for med det ændringsforslag, som regeringen har stillet her. Jeg vil gerne forsøge at dokumentere hvorfor.

Vi stillede spørgsmålet her allerede under forhandlingerne om redegørelsen den 18. marts i år. Vi stillede spørgsmålet adskillige gange og fik det faktisk præcis til sidst. Spørgsmålet var: hvis det viser sig, at de ressourcer, A. P. Møller sidder på, er for store til, at det svarer til danske forsyningsmæssige og energiplanlægningsmæssige interesser at udvinde dem alle sammen inden år 2012, mener ministeren så, at han kan bruge undergrundslovens §§ 14 og 15 til at forhindre, at disse felter bliver tømt, samtidig med at A. P. Møllers rettigheder stille og roligt udløber år 2012? Energiministeren svarede – det er folketingets forhandlinger 1980-81, sp. 8169, alt sammen – :

»Her må svaret simpelt hen blive ja.«

Det var, før ændringsforslaget kom, og det er muligt, at det var en smart bemærkning i farten – også fordi energiministeren måske kunne være positivt interesseret i en sådan udlægning. Men i de uddybninger, der er sket i energiudvalget, er der faktisk sket en udvinding af det meget klare ja, som vi fik den 18. marts. For det første vælger ministeren at fortolke det strikte som et spørgsmål om, hvorvidt de kan blive tømt eller ikke kan blive tømt. Det burde være indlysende for enhver, at det handler om, hvorvidt man kan gennemføre en væsentlig udskydelse af et indvindings tidspunkt. Vi snakker ikke om

2 år, når vi snakker om langsigtede energiplaninteresser. Det vidste ministeren selvfølgelig udmærket på det tidspunkt, men i de svar, vi har fået – det er bl. a. svaret på spørgsmål 32 – tales der ikke om en situation, hvor man kan se frem til et stort gab i forsyningerne, men om, at man især har tænkt på, at det var en paragraf, man kunne bruge for at undgå en overophedning af den danske økonomi, eller man kunne bruge den modsat til at fremskynde et indvindings tempo i tilfælde af kortvarige forsyningsproblemer.

Der er faktisk i det svar præcis udeladt den situation, som er den centrale, nemlig at man har brug for at strække en forekomst ved at forsinke iværksættelsen og gøre indvindingsmængderne temmelig beskedne, og det måske i et længere tidsrum. Det kan være i 10, det kan være i 15 år. Der kan faktisk ske det, at A. P. Møllers rettigheder udløber samtidig.

Det var det, der blev sagt ja til den 18. marts 1981. Det er det, der nu ikke svares på. Derfor vil jeg gerne stille spørgsmålet igen: hvis vi tænker os den situation, at vi faktisk står og kan forudse et gab, som betyder, at indvindingen i visse felter bør udsættes i 20-30 år, vil ministeren så fastholde det ja, som vi fik den 18. marts 1981? Det er helt, helt afgørende for at kunne vurdere, hvilken forsyningsmæssig sikkerhed undergrundsloven giver os.

Et andet spørgsmål i forbindelse med energiministerens svar er: hvilke konsekvenser vil det have, at man anvender en voldgiftsret, og at man i den tager hensyn til DUCs økonomiske interesser? Energiministeren har forpligtet sig til ikke at bruge §§ 14 og 15 på en sådan måde, at DUCs aktiviteter ikke hviler på et bæredygtigt økonomisk grundlag. Det er meget afgørende for os at vide, hvad der ligger i de betingelser, som her er stillet op for brugen af §§ 14 og 15. Derfor har vi spurgt i forlængelse af svaret, om det skulle forstås sådan, at hvis vi står i en situation, lad os sige i år 2003, hvor vi kan forudse, at de eksisterende reserver vil udløbe måske år 2015-20, og DUC gør et fund af betragtelig størrelse, efter naturligvis at have investeret nogle midler i efterforskning – altså i en situation, hvor enhver kan se, at man ud fra forsyningsmæssige og planlægningsmæssige interesser må bruge § 14 til

[Waldorff]

at sige: dette felt må ikke indvindes før år 2018 – så vil A. P. Møller med rette kunne påberåbe sig, at man har investeret i feltet, og at man derfor har krav på en indvinding fra det samme felt i den resterende del af bevillingsperioden for at kunne få sine udgifter dækket ind.

Det afgørende er, at vi får et svar på det, som ministeren ikke har villet svare på i udvalget, nemlig: er det en vurdering af det enkelte felt og økonomien i det enkelte felt, eller er det en samlet vurdering af DUCs aktiviteter? Det vil være fuldstændig uacceptabelt, hvis man står i den situation, hvor DUC naturligvis har tjent godt på sine aktiviteter i Nordsøen, at man med henvisning til, at det enkelte felt skal kunne forrente sig, kan slæbe staten for en voldgiftsret. Og specielt uacceptabelt er det selvfølgelig, hvis det faktisk viser sig, at staten taber en sådan sag for voldgiftsretten.

Jeg mener, det er afgørende, at man får en bekræftelse på, at det er en vurdering af DUCs aktiviteter som sådan, der skal være grundlaget for, om man kan bruge § 14. Hvis ikke vi får bekræftet, at det er DUCs aktiviteter, altså DUCs aktiviteter i deres helhed, der er afgørende, så vil en voldgiftsret kunne henvise til, at man står med en aftale med A. P. Møller og med en lovgivning, som begge dele i hele opbygningen af regelsættet og den samlede regulering omkring indvindingen bygger på vurdering af enkeltfelter. Alle regler for rapportering og frister for start på indvindinger går alle sammen på det enkelte felt. Hvis ikke der findes et præcist fortolkningsgrundlag, kan ministeren ikke i dag regne med tillid, hvis han påstår, at voldgiftsretten til sin tid vil anlægge en fortolkning, som går på DUCs samlede aktiviteter.

Når jeg er meget interesseret i det her, er det, fordi jeg godt ved, hvad ministeren har svaret i første omgang, altså før vi fik ændringsforslaget. Det er stadig væk den 18. marts 1981, og det er stadig væk sp. 8169, hvor jeg læser videre i energiministerens svar. Han siger:

»Her må svaret simpelt hen blive ja.« – altså at man kan bruge §§ 14 og 15 – »Der er som en del af forhandlingsresultatet åbnet for, at denne samfundsmæssige ressourceforvaltning også gælder DUCs aktiviteter, kun med den ene reservation, som også er angivet i bemærkningerne til § 40 i undergrunds-

loven, som blev fremsat i går, at der skal være et hensyn til den økonomiske bæredygtighed i DUCs aktiviteter som sådan . . .«

Altså ikke ud fra en vurdering af det enkelte felt. Men siden har vi spurgt til det, og ministeren har sagt i en besvarelse, at han ikke på forhånd kan vide, hvad der i den konkrete situation vil være i statens interesse, og »derfor finder jeg det hverken forsvarligt eller hensigtsmæssigt på forhånd at fastlåse det nærmere grundlag for dette skøn.«

Jeg vil godt lige præcisere, hvad det er, ministeren faktisk siger. Han siger: Vi ved ikke på forhånd, hvilken fortolkning af dette spørgsmål staten har mest gavn af. Derfor venter vi – underforstået: i tillid til, at det, staten har mest gavn af, det vil voldgiftsretten følge. Selvfølgelig vil den ikke det. A. P. Møller er da ikke så tåbelige, at de indgår en aftale, hvor staten står med muligheden for i en given situation at vælge den bedst tænkelige for staten af to fortolkningsmuligheder. Det har aldrig fungeret sådan, og sådan vil en voldgiftsavgørelse aldrig nogen sinde falde ud. Jeg må sige, jeg fortolker det som et forsøg på at dække over, at man har kvajet sig.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Det, jeg gerne vil have at vide af hr. Waldorff, er: hvordan kan A. P. Møller med rimelighed forventes at ville tømme den danske undergrund for olie? Hvis det virkelig er hr. Waldorffs mening: hvad skal vi så med dette lovforslag? Det er jo et meget beskedent areal, A. P. Møller har fået lov til at beholde. Derfor synes jeg, det ville være rimeligt for offentligheden at få at vide, om hr. Waldorff virkelig mener, at A. P. Møller er i stand til at tømme dansk undergrund for olie. Så er hele dette lovkompleks jo fuldstændig tåbeligt.

(Kort bemærkning).

Waldorff (VS):

Vi kan ikke vide, om det vil være muligt for DUC at tømme Nordsøen. For det første kan vi ikke vide, i hvor høj grad de kan ekspandere. For det andet kan vi ikke vide, hvor store reserver der faktisk er til stede. Den aftale, som er indgået om tilbagelevering af arealerne, giver ikke staten nogen

[Waldorff]

som helst sikkerhed for, at der er olie i de arealer, der leveres tilbage. Det kan vi ikke vide i dag. Vi kan håbe på det, vi kan anse det for sandsynligt, men vi ved det ikke. A. P. Møller vil have i hvert fald 6 år endnu, hvor de kan skimme arealer, inden de leverer tilbage generelt, og dernæst har de altså en del af sydvestområdet, hvor de kan forsøge at vælge den mest givende del. Vi kender ikke størrelsen af de ressourcer, der er. Men vi kan risikere, at man ikke finder så forfærdelig meget mere end det, man faktisk allerede har en vurdering af, skal vi sige i størrelsesordenen olie og gas svarende til 300 mill. t olieækvivalenter. Hvis vi faktisk er i den situation, at vi ikke har garanti for mere end det, og hvis det er, hvad DUC nogenlunde – måske ikke helt ud, men nogenlunde – kan nå at få iværksat en indvinding af og stort set få op, inden man skal levere arealerne tilbage i år 2012, så er vi faktisk i den situation, at vi står uden reserver efter år 2012 eller efter år 2020 – de enkelte årstal er i og for sig ret uinteressante i det tilfælde. På den ene side har vi altså ikke nogen garanti for, at der vil være noget tilbage til andre. På den anden side må vi forudse, at DUC vil starte en voldsom ekspansion for at nå at udnytte mest muligt af det, som de faktisk finder.

Det er en udnyttelsesprofil af de danske olie- og gasreserver, som vi ikke kan være interesseret i. Den giver, skal vi sige rimelig sikkerhed for energiforsyningerne de næste 30 år, men det er efter de næste 30 år, at det virkelige gab risikerer at komme i energiforsyningerne, og det er lige præcis på det punkt, denne undergrundslov kombineret med aftalen med A. P. Møller ikke giver os gnist af sikkerhed for, at vi har de nødvendige energiforsyninger.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Hr. Waldorff må så konkludere, at statens engagement, altså oprettelsen af et statsligt selskab, er ganske unødvendigt, for DUC er altså parat til at løse alle de opgaver, der findes i Nordsøen, uden at vi overhovedet foretager os noget. Hvad er der så i vejen for, at DUC løste den opgave? Ud over at man altså frygter, at de skal suge undergrunden tom på det beskedne areal, de har fået lov til at beholde.

Det er ulogisk. Det viser, at det er en unødvendig lovgivning, der mere er møntet på, at man skal skabe den forestilling hos befolkningen, at her er altså en opgave, som et frit erhvervsliv ikke kan løse. Det er altså en falsk problemstilling. Det statslige olieselskab er ganske overflødig efter den forklaring, hr. Waldorff her har givet. Det eneste, hr. Waldorff altså frygter, er, at efter år 2012 er der ikke mere olie tilbage.

(Kort bemærkning).

Waldorff (VS):

Det var simpelt hen noget sludder. Jeg kan godt forstå, hr. Maisted havde svært ved at få det sagt. Det, det drejer sig om, og det, vi diskuterer, er den værst tænkelige situation. Den situation er det nødvendigt at diskutere ud fra, fordi det selvfølgelig er komplet uansvarligt at gå ind med en lovgivning, som ikke tager højde for den værst tænkelige situation.

Jeg har hele tiden sagt – og vi har sagt, hver gang vi har diskuteret det –: den er måske ikke så sandsynlig; forhåbentlig og sandsynligvis går det faktisk anderledes, sådan at der også vil være reserver i de områder, som bliver leveret tilbage her fra første årsskifte og så i jævnt tempo fremad. I den situation har man naturligvis brug for et statsligt selskab. Man har bl.a. brug for det for at kunne lave nogle efterforskningstilladelser, som i det helt anden udstrækning end det, som man har set med A. P. Møllers arbejde, tager højde for, at det er efterforskning og kortlægning af energireserverne, der er det vigtigste, nemlig for at vi kan få et grundlag for at lave en langsigtet energiplantlægning.

Mølgaard (DR):

Her står vi og kan ikke andet. Der er ingen grund til den helt store historiske redegørelse for, hvorfor vi står dér, hvor vi står. Dog skal det endnu en gang konstateres, at der er blevet klokket godt i det i et langt, langt handlingsforløb fra skiftende regeringers side med forvaltningen af de naturskabte værdier i undergrunden, som både moralsk og juridisk tilhører det danske folk.

Nu er det lovforslaget vedrørende anvendelse af Danmarks undergrund, vi har til konkret behandling her, og jeg vil godt om dette sige, at trods ængstelse over for de

[Mølgaard]

mange bemyndigelser til ministeren vil vi fra retsforbundets side ikke underkende, at lovforslaget indebærer visse fremskridt. Uden at gå i dybden, om jeg så må sige, skal jeg tilkendegive, at vi vil overveje vores stilling til lovforslaget ved tredje behandling, også afhængigt af ændringsforslagenes skæbne.

Jeg vil dog allerede nu fastslå, at vi føler, det er for dårligt, at man vil jage dette lovforslag igennem tinget nu uden afklaring af helheden vedrørende den fremtidige forvaltning af undergrundens værdier. Skattesiden er jo ikke afklaret endnu.

Jeg skal vende tilbage til dette spørgsmål, men straks indskyde, at også vi føler frygt over for, om energiforsyningssikkerheden for det danske samfund nu også klares optimalt ad dette aftalesæts og lovforslagssæts vej. Ja, ikke alene nærer vi frygt over for det, vi føler ærlig talt en vished for, at det ikke er tilfældet.

Vi deler i øvrigt ganske den vurdering, som tidligere ordførere har været inde på, nemlig at der er udsigt til stribevis af voldgiftssager. Dermed kan Juristforbundet og jurastuderende måske nok erklære sig tilfredse – de har de bedst tænkelige beskæftigelsesudsigter i det fag – men er det godt for samfundet? Mon ikke denne værdifulde arbejdskraft kunne anvendes bedre til at gøre retssystemet sikrere for borgerne og sagsbehandlingen i administrationen og ved retterlige kortere?

og så til skatten. Vi har ønsket en afklaring af skatsspørgsmålet allerede nu. Vi finder det uforsvarligt ikke at have klarhed derom. Vi erkender, at ministeren har løftet en flig for, hvad det er man har tænkt sig fra regeringens side, i udvalgsrapporter, hvoraf dele er optrykt i betænkningen. Men der er for stor uklarhed derom, og der er ganske åbenbart behov for, at regeringen tænker sig grundigere om vedrørende, hvordan denne skat skal indrettes, for det tyder jo på, at man tænker sædvanlig skattetænkning, nemlig tænker på et sædvanligt indkomst- eller overskudsbeskatnings- eller selskabsbeskatningssystem. Ja men har vi da ikke allerede rigeligt med dårlige erfaringer med noget sådant på alle mulige andre af samfundets områder? Hvorfor dog ikke bryde med vane-tænkningen og konstruere et helt andet skattesystem, en mulighedsbeskatning, en undergrundsskyld? Den skal arealenhed for areal-

enhed sættes i relation til udbyttelighederne ved koncessionen, dvs. sættes i relation til geologernes udsagn om tænkelig oliemængde, sandsynlig tilgængelighed og den placering, feltet har, så også større eller mindre transportomkostninger regnes med, når overskudsmulighederne vurderes. Beliggenhedsværdien, kalder man det i traditionel grundskyldssammenhæng.

Den takt, hvori oppumpning tillades i koncessionen, hører selvfølgelig også med i vurderingen af overskudsmuligheden, for den må jo sættes sådan i koncessionen, at mest muligt af olien i det enkelte felt kommer op. Det gør den jo ikke ved et alt for forceret oppumpningstempo, som privatdrift uden koncessionsregulering vil kunne tilsiige.

Vi ønsker et sådant skattesystem, og jeg skal heller ikke her forsømme lejligheden til meget, meget alvorligt at henstille til regeringen, at den overvejer et sådant system alvorligt. Vi vil i givet fald støtte det, og havde vi garanti for et sådant system, ville vi nok også være mindre tøvende over for det lovforslag, vi her har til behandling.

Ved et sådant skattesystem ville samfundet få fuld gevinst af den undergrund, der både moralsk og juridisk tilhører samfundet eller os alle, og de, der ejer og laver hullerne i jorden eller havbunden, ville få mulighed for en rimelig forrentning af investeringen. Er disse selskaber dygtige, får de en god forretning; fumler de i det, får de en mindre god forretning. Ja men er det simpelt hen ikke det rimeligste og effektiveste skattesystem, der overhovedet tænkes kan? Regeringen bør overveje en sådan grundskyld på undergrundens ressourcer. Vi håber meget, at et sådant skattesystem kan gøres generelt virkende også for de områder, den nuværende koncessionshaver beholder, og at man kan få de fornødne oplysninger om disse felter til en objektiv skatteansættelse, som der jo bliver tale om med et system som det, jeg skitserer.

Jeg skal til sidst sige, at de allerfleste ændringsforslag støtter vi. De begrænser bemyndigelsessystemet, øger demokratiet, den parlamentariske kontrol, og tager skridt til ligeligere behandling af alle mulige nutidige og fremtidige koncessionshavere.

(Kort bemærkning).

Hans Hækkerup (S):

[Hans Hækkerup]

Jeg synes, det var nogle meget interessante bemærkninger, hr. Mølgaard kom med om en undergrundlovsskyld her en undergrundlovsdag. Det, jeg måske kan være lidt i tvivl om, er, hvordan man rent faktisk kunne få administreret sådan en skattelovgivning. Hvis det var sådan, at vi på grundlag af geologernes udsagn kunne sige noget om, hvad der egentlig fandtes i vores undergrund, hvis det var sådan, at vi vidste, hvor megen olie der var, så ville meget af denne lovgivning have været overflødig, og så havde mange ting været meget nemmere.

(Kort bemærkning).

Mølgaard (DR):

Da hr. Hans Hækkerup åbenbart ikke er klar over det, skal jeg give ham nøgleordet: der skal efterforskning til. Når efterforskningen har fundet sted, er geologerne i stand til at sige noget mere, og på det grundlag kan man faktisk objektivt fastsætte skattegrundlaget efter det system, som jeg skitserede. Jeg er ked af, at hr. Hans Hækkerup ikke havde fantasi nok til at forestille sig, at det var efterforskning, der skulle til i første omgang, men det er altså simpelt hen nøgleordet.

Energiministeren (Poul Nielson):

Hr. Mølgaard startede med at sige: her står vi og kan ikke andet. Jeg forstår dog, at hr. Mølgaard og retsforbundet i hvert fald kan overveje deres stilling til tredje behandling, og så synes jeg dog, man er nået langt i forhold til den fatalisme, som indledningsbemærkningen angiver. Mere vil jeg ikke forlange af hr. Mølgaard og hans parti på dette tidspunkt.

Med hensyn til bemærkningen fra hr. Mølgaard om at jage det igennem nu skal jeg da oplyse hr. Mølgaard om, at der faktisk har fundet et grundigt udvalgsarbejde sted igennem foråret. Det kan vel ikke være en irrelevant oplysning for hr. Mølgaard.

Jeg er enig i de bemærkninger, hr. Arne Christiansen gjorde om forholdet mellem den lovgivende og udøvende magt i forbindelse med forvaltningen på et så komplekst område som det, der her er tale om. Jeg mener, at det, som den socialdemokratiske ordfører udtrykte med hensyn til § 6, er det, der kan fungere i praksis.

Der foreligger i øvrigt et lille mysterium. Fra hr. Arentoft og hr. Maisted er der stillet et ændringsforslag om, at § 6 helt udgår, men jeg forstod på hr. Maisted, at fremskridtspartiet støtter SFs ændringsforslag til § 6, stk. 1. Hvilket af de to standpunkter der er tale om, er måske – som så meget andet af det, der siges – egentlig ligegyldigt.

I øvrigt må jeg for en ordens skyld tage afstand fra hr. Maisteds bemærkninger om, at regeringen stillede A. P. Møller over for et ultimatum gående ud på, at hvis firmaet ikke sagde ja til den aftale, ville man beskatte A. P. Møller fra vid og sans. Det er en fremstilling, der ikke svarer til virkeligheden. Den beskatning, der bliver tale om, har det fra starten af været meningen skulle være helt generel. Jeg er ikke helt sikker på, at virkningen vil være, at man beskatter selskaberne fra vid og sans. Vi går efter et system, der stadig væk vil gøre det muligt at tjene penge, i hvert fald penge nok til, at der foregår det, vi ønsker med hensyn til aktivitet på vores område.

Til hr. Kalnæs vil jeg om undergrundsudvalgets behandling af disse spørgsmål, især aftalen med bevillingshaverne, sige, at behandlingen har været aldeles forsvarlig, især på baggrund af, at det ikke var nye sager, der dukkede op i forbindelse med forligsaftalens endelige udformning. Alt det, der lå inden da, var jo ganske vel oplyst og gennemdiskuteret både her og i undergrundsudvalget, hvor 32 spørgsmål er blevet besvaret.

Vedrørende SFs ændringsforslag om et statsligt olieselskabs ret til at indtræde i den virksomhed, der er tale om hos fremtidige bevillingshavere, vil jeg sige, at det jo er en meget lille nuanceforskel, der er mellem lovforslaget og SFs ændringsforslag. Jeg forstår på hr. Kalnæs, at SFs ændringsforslag ikke nødvendigvis indebærer, at et statsligt selskab skal være med. Hvis denne opfattelse, som jeg fik bestyrket af det, hr. Kalnæs sagde her, er korrekt, er forskellen meget, meget lille. Jeg finder det sagligt nødvendigt, at vi ikke lægger os fast på en model, hvorefter alle vilkårene på forhånd er fuldstændig låst fast, inklusive spørgsmålet om statens engagement i efterforskning og indvinding. Vi finder det naturligt og meget nødvendigt ud fra en række hensyn, at staten selv kan deltage gennem sit aktieselskab eller datterselskaber, der er engageret i det, der foregår, bl.a.

[Energiministeren]

fordi erfaringerne fra andre lande viser, at det er den eneste praktiske måde, hvorved man kan sikre i hvert fald en vis indsigt og selvfølgelig også en bid af kagen. Men derfra og så til at låse det fuldstændig fast som et vilkår, er altså et skridt, som vi ikke ønsker at tage nu, især fordi det vil være nødvendigt at skræddersy disse vilkår fra runde til runde og fra blok til blok, alt efter de vurderinger, der foreligger.

Jeg er enig i den bemærkning, der blev gjort fra fru Lone Dybkjærs side om, at vi skal passe på at få uddannet de forskellige kategorier af arbejdskraft, der skal bruges. Fru Lone Dybkjær nævnedes geologerne, og der kan nævnes mange andre typer. Min almindelige indstilling er, at vi gør klogt i og for sig at opruste nu på de forskellige områder, hvor vi ved, der bliver en overefterspørgsel. Det er bedst at dække den med dansk arbejdskraft fremfor at være afhængig af at skulle importere folk til det. For afhængige af de typer arbejdskraft bliver vi under alle omstændigheder.

Til hr. Waldorff, der genoptager diskussionen om rækkevidden og anvendelsen af §§ 14 og 15, altså styringsparagrafferne i forhold til indvindingsaktiviteterne, vil jeg sige, at VS' interesse i det her selvfølgelig er velbegrundet, fordi det netop er den styring, som er så afgørende, men jeg vil fastholde den vurdering – og jeg vil prøve på at skaffe ørenlyd for den her, oven i købet med hjælp fra ...

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Vi må have mere ro i salen.

Energiministeren (Poul Nielson):

... – at der er tale om, at VS hager sig fast i en ekstrem variant af de muligheder, der kan komme til at foreligge. Yderligere er der tale om, at VS – ikke så meget i dag som ved nogle af de spørgsmål, der har været – drejer lidt på formuleringerne, sådan at der ikke bliver tale om det, der egentlig sigtes mod med disse paragraffer. Sagen er, at vi ikke med disse paragraffer kan bryde igennem i forhold til, at der principielt er tale om indvindingstilladelser som sådan, samtidig med at der allerede er givet en bevilling. Men tidspunktet for den konkrete indvindings påbegyndelse og hastigheden, hvormed man

udtømmer et felt, er reguleret af mulighederne i §§ 14 og 15.

Det konkrete spørgsmål lød: hvis man kan forudse et gab om 20–30 år i vores forsyning, kan man så gøre noget lige nu? I princippet ja, men vi skal kende de konkrete situationer for at kunne tage stilling til dem. Det gælder også med hensyn til økonomien og konsekvenserne for bevillingshavernes økonomi som sådan af anvendelsen af §§ 14 og 15. Det er ikke sagligt muligt at gå ind i definitive tilkendegivelser her, og jeg ser det heller ikke som min interesse at gøre det.

I det, jeg sagde den 18. marts, blev det understreget, at vi kan udskyde indvindingsforanstaltningerne, men at bevillingshavernes økonomi som sådan skal der tages hensyn til. Det har jeg ikke behov for at lægge noget til eller trække noget fra i forhold til. Der er ikke kommet modifikationer til i den tid, der er gået, eller i de svar, der er givet, men der har derimod været visse forskelle i de spørgsmål, der er svaret på i tiden, der er gået siden da.

Jeg skal om dette problem afslutningsvis sige, at vi har nu i årevis i Danmark lidt under både forsyningsmæssigt og betalingsbalancemæssigt, at vi ikke har haft krav på fra samfundets side at kunne styre og få sikret et vist aktivitetsniveau på dette område. Det har vi nu skabt mulighed for. Nu har vi skabt sikkerhed for, at der kan ske mere, end der hidtil er foregået. Det første, VS så kaster sig over, er et forsøg på at skabe tvivl om, hvorvidt vi nu også i tilstrækkeligt omfang kan bremse det, der kan komme til at foregå. Det er ikke den aktuelle problemstilling. Det styringsredskab, der er tale om her, er så godt, som det kan laves. Der er en modifikation, idet vi må tage hensyn til konsekvensen for DUC med hensyn til økonomien i det, men her er vi altså ude i ekstremerne – især når det er baseret på de alt-eller-intet prægede eksempler, som VS stiller op.

Alt i alt vil jeg gerne ved denne lejlighed komme med den bemærkning generelt, at jeg synes, det er opløftende, at der ser ud til at kunne skabes så stor og bred en enighed om disse ting, som der kan. De tre ordførere, der sidder ved bordet, kan jeg ikke tælle med i den enighed. Det er måske også derfor, de sidder der.

Maisted (FP):

[Maisted]

Jeg kan da godt forstå, at ministeren føler sig sikker i denne sag. Ministeren sagde, at Danmarks fremtid begynder nu i undergrunden. Jeg mener også, jeg har ret i, at socialiseringen er påbegyndt i Danmark med disse lovforslag.

Ministeren undrer sig over, at vi vil stemme for SFs ændringsforslag til § 6, når vi selv har bedt om at få paragraffen til at gå ud. Det er klart, at hvis der skulle ske det – hvilket jo ikke er tænkeligt, når man har hørt ordførertalerne – at vores ændringsforslag blev vedtaget, så er det andet ændringsforslag jo inderligt uaktuelt. Jeg sagde, at vi ville støtte SFs ændringsforslag, for jeg må jo bøje mig for facts.

Ministeren sagde, at man aldrig havde truet A. P. Møller med beskatning. Man skal være utroligt naiv, hvis man tror på det. Det er selvfølgelig rigtigt, at regeringen nu har fremlagt tanker om, at der skal gennemføres en generel beskatning af virksomhederne ude i Nordsøen, men A. P. Møller, som havde legitime rettigheder i Nordsøen, som regeringen selv havde været med til at slutte aftaler om, skulle altså pludselig affinde sig med, at disse rettigheder blev frataget dem. Hvilke muligheder havde så regeringen for at få A. P. Møller til at afstå fra disse rettigheder? Den havde beskatningen. Den sagde selvfølgelig til A. P. Møller: hvis I beholder det område for jer selv, så skal vi ad beskatningens vej sørge for, at det bliver en yderst dårlig forretning. A. P. Møller er en virksomhed, hvor man selvfølgelig først og fremmest prøver på at få et overskud ud af det, man foretager sig. Man måtte erkende, at det med det flertal og med den socialistiske holdning, venstre og konservative her fremviser, kunne der godt skaffes et flertal for en sådan beskatning – og det oven i købet under påberåbelse af, at man gavtede det danske samfund.

Der har på intet tidspunkt været ført bevis for, at fordi staten overtager forretningerne, skaber et statsligt olieselskab og blander sig i indvindingen af olien derude i stedet for at overlade det til private virksomheder, så vil forsyningssikkerheden blive forbedret. Der er heller ikke ført bevis for, at det danske samfund vil opnå nogen som helst goder. Det eneste, vi i dag er sikre på, er, at den danske forbruger kommer til at betale dyrt for dette socialistiske eksperiment.

Kalnæs (SF):

Fru Lone Dybkjær siger, at SF glemmer de historiske kendsgerninger, når vi siger, at der ikke bør være særbehandling af firmaet A. P. Møller. Det gør vi sandelig ikke. Vi erkender fuldt ud, at de har fået tildelt en koncession engang for længe siden, og vi bruger netop den som eksempel på, at det er meget svært at få lavet noget om. Derfor bør vi være meget forsigtige nu.

Det er også en historisk kendsgerning, at vi engang i foråret havde fået fremsat tre lovforslag her i folketinget, at der var et flertal for at gennemføre disse tre lovforslag her i folketinget, og at fru Lone Dybkjær også heroppefra pointerede på et sent tidspunkt, at de radikale var med i det flertal. Det ville have givet en langt højere grad af ligestilling mellem A. P. Møller og resten af den danske befolkning end det, man nu kommer frem til.

Vi bliver adskillige gange udsat for, at der bliver gennemført lovforslag, som ændrer de vilkår, vi på en eller anden måde har fået tildelt. Det kan være arbejdsmarkedsområdet, hvor vi har indgået overenskomster, underskrevet og det hele. Det kan også være noget, der er blevet gennemført ved lov – og så ændrer folketinget simpelt hen det hele uden videre. Jeg synes, det var rimeligt, om vi også gennem lovforslaget ændrede de vilkår, der gjaldt for A. P. Møller, ligesom man gør det for andre mennesker i Danmark. Så må de selvfølgelig gå til domstolene, hvis de synes, det er urimeligt, og se, om der skal gives erstatning. Det må vi så acceptere. Det ville være en rimelig behandling af firmaet A. P. Møller. Det ville svare til, hvad andre bliver udsat for. Men sådan går det ikke, og det er bl.a. i høj grad de radikales fortjeneste – eller hvad man nu skal kalde det. Jeg ved ikke, hvordan de radikale opfatter det.

Jeg vil gerne sige noget til det, som hr. Maisted var inde på i diskussionen med hr. Waldorff om, at denne lovgivning måske var overflødig, for det kunne være, A. P. Møller udnyttede det hele, og så var der jo ingen ressourcer, som skulle udnyttes efter denne lovgivning. Jeg må da sige til hr. Maisted og også til energiministeren, at det er da absolut en mulighed – det er en ret ekstrem mulighed, det vil jeg også gerne medgive energiministeren – og jeg har gentagne gange spurgt om, hvad man har af sikkerhed for, at A. P.

[Kalmæs]

Møller faktisk ikke får det hele efter den overenskomst, der er indgået. På det har jeg kun fået det svar, at energiministeren vurderer, at det er en god aftale. Hvad den vurdering bygger på, kan jeg ikke få noget at vide om. Jeg må sige, det er et hasardspil. Man aner ikke, hvad det er, man gør. Det eneste, der er helt sikkert, er, at al den olie og gas, man kender til, beholder A. P. Møller, og så håber man på, at der kommer noget tilbage til staten.

Jeg vil medgive energiministeren, at der sikkert kommer noget tilbage, men skal jeg give en vurdering af, hvor meget der kommer tilbage, vil jeg sige: der kommer ikke mere end halvt så meget tilbage som den del, A. P. Møller beholder. Det synes jeg er en meget utilfredsstillende ordning at skulle leve med fremover. Jeg kan håbe på, at jeg har uret, og at det altså bliver væsentligt mere, men jeg er bange for, at det måske bliver endda mindre.

Energiministeren siger, at aftalen med A. P. Møller fik en aldeles forsvarlig behandling i undergrundsudvalget, bl.a. fordi der ikke var kommet noget nyt frem. Det, vi fik frem til det sidste møde, var simpelt hen den juridiske tekst, ellers havde vi kun set et resumé af aftalen, så det var noget nyt. Vi har ikke vidst noget om, før den kom frem, hvordan den ville blive sammenarbejdet med de lovforslag, der forelå, så det var absolut noget nyt.

Det, at energiministeren kan betegne den behandling, det fik dér, som aldeles forsvarlig, gør mig særdeles urolig. Det siger noget om, hvad vi kan vente os fremover, når vi skal have ting til forelæggelse efter undergrundsloven. Jeg er ikke blevet beroliget, men tværtimod foruroliget.

Så gjorde energiministeren den bemærkning om et af vore ændringsforslag, at der var en ret lille forskel på det, vi forlangte, nemlig at der skal stå »skal«, og det, der står, nemlig »kan«. Det er rigtigt, at der ikke er så stor en forskel. Det, vi har lagt vægt på, var, at det ved udstedelse af nye bevillinger altid skulle være en betingelse, at staten havde ret til at gå ind. Det kan være, at energiministeren altid vil stille det som en betingelse, og så kan jeg være beroliget, så længe vi har denne energiminister, men det kunne være, der kom en anden, og så havde det

været rart, hvis der stod i loven, at man »skal« have ret til det.

Waldorff (VS):

Energiministeren har det vist ikke så godt med den diskussion, vi plejer at tage; han insisterer i hvert fald på, at vi lægger os fast på det, han kalder en ekstrem variant, og som tidligere er blevet kaldt en akademisk diskussion eller et hypotetisk tilfælde.

Det, vi har sagt hele tiden, er, at det muligvis ikke er sandsynligt, men at man ikke kan afvise den situation, vi hele tiden taler om, hvor A. P. Møller vil være i stand til at hente det væsentligste af de reserver, vi har i Nordsøen, op inden år 2012. Det er det centrale.

Hvad angår dette med at lægge sig fast på eller gøre meget ud af en ekstrem fortolkning af en mulig situation, har det faktisk vist sig – det er en af de sørgelige erfaringer med socialdemokratiet – temmelig berettiget at gå ud fra, hvad der er den værst tænkelige konsekvens af dette her. Specielt i forbindelse med A. P. Møller-aftalerne vil jeg sige, at vores fortolkning af 1976-aftalen, som dengang af handelsminister Erling Jensen blev kaldt ekstremt fortænkt og akademisk, har passet i enhver henseende: der er sket præcis det, som vi dengang forudså ville ske.

Så vil jeg i øvrigt sige, at vi har ikke i årevis beklaget os over det lave aktivitetsniveau – det er jeg klar over at statsministeren har, for han vil gerne have nogle skatte kroner i kassen og spare noget valuta – vi har hele tiden lagt vægten på det lave efterforskningsniveau. Vi har ikke ønsket og ikke lagt op til nogen pludselig eksplosion i DUCs indvindingsaktivitet, og vi anser det stadig væk – og vil sige hver gang – for noget af det mest stupide, man kan gøre, at lægge op til en kraftig forøgelse af indvindingsaktiviteterne, før man har et overblik over, hvilke reserver der faktisk er til stede, og det er det, denne diskussion handler om.

Så vil jeg sige noget, som jeg ikke fik lejlighed til i første runde, nemlig at vi mener, de principper for en oliebeskatning, som er skitseret i den betænkning, energiministeren har sendt, er rimelige, også selv om det ser noget tyndt ud og nødvendigvis må være det, når man ikke går mere i detaljer med selve skattelovgivningen. Vi mener faktisk, det er

[Waldorff]

nogle rigtige principper, man har lagt frem med hensyn til at styre imod en beskatning af det enkelte felt. Vi vil også gerne anerkende, at der kan opstå problemer med hensyn til, hvordan man laver en beskatning sådan, at man også sikrer en efterforskning af mindre felter; det må vi vende tilbage til.

Men på trods af at man laver en generel olieskattelov, vil det stadig væk, bl. a. på grund af de undtagelsesbestemmelser, der findes for A. P. Møller-selskaberne, altså de tre bevillingshavere, være meget svært for ikke at sige næsten umuligt at lave en effektiv selskabsbeskatning netop for disse selskaber. Netop fordi Dansk Boreselskab af 1912 og Svendborg vil have mulighed for at rokere rundt indbyrdes i selskaberne, vil man efter min opfattelse ikke – og hvis energiministeren mener noget andet, vil jeg da gerne høre det – kunne forhindre, at A. P. Møller benytter sig af den metode, der hedder at overføre underskuddet på olieindtægterne og derved nedsætte selskabsbeskatningen af de olieindtægter, som A. P. Møller-firmaerne har. Det er en afgørende mangel, og det ser ud, som om den bliver forstærket af, at man gennem § 29 i undergrundsloven fortsat tillader en omfordeling af bevillingen imellem de tre selskaber.

Til sidst vil jeg sige, at fremskridtspartiets ændringsforslag er så tilpas åndssvage, at man ikke engang behøver at argumentere imod dem, og jeg skal bare nøjes med at kommentere nr. 2, som handler om, at stk. 3 i § 5 skal udgå. Konsekvensen af fremskridtspartiets ændringsforslag er til almindelig oplysning, at det herefter skal være muligt for energiministeren at udstede tilladelser til selskaber, som er uden fornøden sagkundskab, uden økonomisk baggrund, som ikke kan forventes at udøve virksomheden sådan, at samfundet får mest mulig indsigt og gavn af den. Det karakteriserer i og for sig fremskridtspartiets holdning til denne lovgivning.

Energiministeren (Poul Nielson):

Først til hr. Maisted. Der var ikke noget ultimatum fra regeringen med hensyn til beskatningen i forbindelse med forhandlingerne med bevillingshaverne. Det, der var tale om, var, at bevillingshaverne stillede det som en betingelse for det tilbud, de i øvrigt afgav i december, at de ikke senere blev stillet over

for et beskatningsforslag måske nogenlunde som det, der nu kommer til efteråret. Det er på den måde, sagen kan fremstilles, hvis den skal fremstilles objektivt, men det behøver den åbenbart heller ikke nødvendigvis.

Det er rigtigt, som hr. Kalnæs siger, at A. P. Møller beholder al den olie og gas, man kender til. Det er den nødvendige konsekvens af, at det er de eneste, som har haft lov til at finde den indtil nu. Man kommer ikke uden om, at det i mange, mange år fremover vil have en stor virkning på det samlede billede her i landet, at vi siden 1962 og indtil nu kun har haft én bevillingshaver. Det er uomgængeligt.

Til gengæld har vi altså indtil nu ikke kunnet sikre endog en fast rytme for udviklingen af de fund, der er gjort, så allerede af den grund vil der også komme mere DUC-aktivitet allerede i dette årti, end vi ellers havde sikkerhed for.

Men det er jo ikke nogen skade til for landet. Jeg vil advare imod tendensen til, at man fremstiller det, som om det er til skade for landet, at DUC finder olie og producerer olie. Vi bruger for mere end 20 mia kr. olie om året, hvoraf næsten alt er importeret.

Til hr. Waldorff kan jeg sige, at det selvfølgelig er en samfundsmæssigt rigtig interesseopstilling, når hr. Waldorff siger, at vi har brug for mere efterforskning, men måske en langsommere indvinding; hr. Waldorff sagde ikke »måske« i forbindelse med »langsommere indvinding«. Som vi kan se det i de nærmeste år – i hvert fald det tiår, der ligger foran os – er en langsom indvinding ikke det, vi specielt har brug for, men under alle omstændigheder vil der blive lagt afgørende vægt på den rigtige udtømningspolitik fra hvert felt som sådan, således at det reservoir-teknisk gøres på den optimale måde, og således at en meget kortsigtet økonomi ikke får lov at dominere i forhold til den optimale udtømning af hvert felt, sådan som teknikken måtte muliggøre det.

Hertil kommer de mere overordnede sammenhængende øvrige hensyn, der kan tale for udskydelse af indvinding i øvrigt og for en langsommere indvinding end det, jeg her har angivet.

Om beskatningstilkendegivelserne fra hr. Waldorff vil jeg blot sige, at det afgørende element i den samlede beskatning jo bliver kulbrinteskatten, den nye skat, som ministe-

[Energiministeren]

ren for skatter og afgifter kommer tilbage til til efteråret. Jeg skal derfor undlade nu at gå ind i en nærmere diskussion af forholdet mellem denne beskatning og selskabsskatten.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1–4

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes, idet 15 stemte for, 128 imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes, idet 15 stemte for, 129 imod.

§ 5

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4

forkastedes, idet 36 stemte for, 108 imod.

Ændringsforslag nr. 5

vedtoges uden afstemning.

§ 6 med den foretagne ændring

vedtoges med 129 stemmer mod 15.

Ændringsforslag nr. 3 om, at § 6 udgår,

var dermed forkastet.

§ 7

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 om en ny affattelse af § 8

forkastedes, idet 16 stemte for, 128 imod.

§ 8

vedtoges med 129 stemmer mod 15.

Ændringsforslag nr. 6 om, at § 8 udgår,

var dermed forkastet.

Ændringsforslag nr. 8

forkastedes, idet 21 stemte for, 123 imod.

§ 9

vedtoges uden afstemning.

§ 10

vedtoges med 129 stemmer mod 15.

Ændringsforslag nr. 9 om, at § 10 udgår, var dermed forkastet.

§ 11

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 10

forkastedes, idet 31 stemte for, 108 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

§ 12

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 11 og 12 forkastedes uden afstemning.

§ 13

vedtoges uden afstemning.

§§ 14 og 15

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 13 og 14 om, at §§ 14 og 15 udgår, var dermed forkastet.

§ 16

vedtoges med 129 stemmer mod 15.

Ændringsforslag nr. 15 om, at § 16 udgår, var dermed forkastet.

§§ 17 og 18

vedtoges uden afstemning.

§ 19

vedtoges med 130 stemmer mod 15.

§§ 20–22

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 16 om, at §§ 19–22 udgår, var dermed forkastet.

Ændringsforslag nr. 17

forkastedes uden afstemning.

§§ 23–26
vedtoges uden afstemning.

§ 27
vedtoges med 130 stemmer mod 15.

Ændringsforslag nr. 18 om, at § 27 udgår, var dermed forkastet.

§§ 28–39
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 20
forkastedes, idet 36 stemte for, 109 imod.

Ændringsforslag nr. 19 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 16.

Ændringsforslag nr. 21
vedtoges med 120 stemmer mod 20.

§ 40, således ændret, og §§ 41–43
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Anden behandling af:

Forslag til lov om visse havanlæg.
(Lovforslag nr. L 186. Fremsat 17/3 81. Første behandling 26/3 81. Betænkning 21/5 81).

Der var stillet 21 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Ivar Hansen (V):

Det punkt, som har givet anledning til mest kritik i lovforslaget om visse havanlæg, har nok været § 2, stk. 2, som siger:

»Energiministeren kan fastsætte regler om, at loven helt eller delvis finder anvendelse på danske havanlæg, der befinder sig på en anden stats søterritorium eller kontinentalsokkelområde.«

Vi har kritiseret denne bestemmelse, og vi kan også sige, at den kritik, vi er fremkommet med, ikke har været helt uden indflydelse på ministerens overvejelser. Vi mener, det er meget usædvanligt og også uhensigtsmæssigt og på mange måder vil kunne give anledning til problemer for de pågældende rederier, at man i givne situationer kan komme ud for at skulle operere under to vidt forskellige sæt af retsregler. Derfor har vi sammen med det konservative folkeparti og fremskridtspartiet stillet ændringsforslag om, at § 2, stk. 2, udgår. Det håber vi selvfølgelig meget kan samle et flertal i folketinget.

Men så har ministeren stillet forslag om indføjelse af et nyt tredje punkt, som afsvækker bestemmelsen og giver den et mere rimeligt indhold, nemlig at der skal være opnået enighed i det såkaldte koordinationsudvalg mellem repræsentanterne for arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationerne.

Dermed når ministeren i bemærkningerne til det ændringsforslag frem til, at der med den foreslåede bestemmelse i praksis er opnået, at energiministerens afgørelser træffes på baggrund af enighed mellem arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationerne. Formuleringen »er det i praksis opnået« kan måske give anledning til en vis uklarhed, og derfor håber jeg, at ministeren kan bidrage med en yderligere tydeliggørelse under denne debat i retning af, at der er tale om en reel veto, og at ministeren, i det omfang dette veto bruges, også er indstillet på at holde sig dette efterretteligt.

Så vil jeg gerne gøre en bemærkning i relation til § 8 i lovforslaget. Herom har vi fået en henvendelse fra rederiet A. P. Møller, og